

Bečke teze o jezičnoj politici –

11 + 1 zahtjev(a) za jačanje društvenog sudjelovanja

Bečke je teze o jezičnoj politici uoči održavanja XVII. međunarodnog skupa nastavnika njemačkog jezika u Beču ([IDT 2022](#)) pripremila međunarodna skupina stručnjaka ([vidi poveznicu](#)). Teze su predstavljene na skupu IDT 2022 i usvojene na završnom događanju 20. kolovoza 2022. godine. Upućene su politici i struci. Usklađene su s motom skupa koji glasi *sudjelovanje kroz jezik* ([*mit.sprache.teil.haben](#)).

Glavni je cilj učenja i poučavanja jezika te jezičnog obrazovanja povezanog s usvajanjem stručnih znanja razvijanje vještine diskursa koja omogućuje i promiče odgovornu suradnju u procesima donošenja odluka i ravnopravno sudjelovanje u društvu.

1. Učenje njemačkog jezika odvija se u **višejezičnom društvu**. Oni koji uče jezik, u proces učenja unose vlastita višejezična i višekulturalna iskustva i kompetencije koje je potrebno uzeti u obzir. Jezična politika koja u obzir uzima društvene i individualne resurse te globalne i regionalne perspektive i datosti treba podržavati takva iskustva i kompetencije. Jezična i kulturološka heterogenost društva mora se odražavati u osmišljavanju nastavnih materijala i sadržaja, kurikulumu, odabiru nastavnih sadržaja, kao i u obrazovanju, osposobljavanju i daljnjem usavršavanju te istraživanju.
2. Potrebno je financijski i strukturno pojednostaviti i poticati **međunarodna partnerstva**. Takva su partnerstva osobito uspješna kada su sve uključene strane ravnopravne i kada se suradnja temelji na otvorenoj i transparentnoj razmjeni, za što je potrebno osigurati odgovarajuće okvirne uvjete. Posebnu podršku i priznanje zaslužuju strukovne udruge za njemački kao strani i/ili drugi jezik kako bi kroz svoj osnaženi položaj mogle ispuniti zadaće umrežavanja te prijenosa znanja i stručnosti.
3. Misao vodilja u učenju i poučavanju njemačkog jezika mora biti ideja **osnaživanja**, odnosno razvijanja jezične kompetencije koja se od samog početka temelji na samostalnom daljnjem učenju i sudjelovanju u društvu i na radnom mjestu. Na različite interese i potrebe onih koji uče jezik treba odgovoriti raznovrsnom ponudom usmjerenom upravo na zadovoljavanje tih potreba. Subjekti procesa učenja i usvajanja jezika nisu „ljudski resursi“, već ih je potrebno štiti i uvažavati njihovo ljudsko dostojanstvo. To vrijedi i za nastavu njemačkog jezika struke i za obrazovanje odraslih te za učenje i poučavanje jezika općenito.
4. Jezični repertoari mogu omogućiti sudjelovanje u društvenim procesima. Jezično obrazovanje u kontekstu migracija mora se stoga temeljiti na **stvarnim životnim okolnostima migranata** i njihovim potrebama u poslovnom i svakodnevnom životu. Znanje jezika treba biti odvojeno od pitanja dozvole boravka te se ne smije zahtijevati kao središnji preduvjet na tržištu rada ili za primanje socijalne pomoći. Jezik se ne smije zlorabiti kao instrument diskriminacije.
5. **Nastava njemačkog jezika u školama** diljem svijeta mora biti osmišljena na način da se **sveukupni jezični repertoar** učenika koristi kao resurs te da je učenje jezika povezano sa stručnim sadržajima pojedinih predmeta i prenošenjem interdisciplinarnih kompetencija. Kurikulumi i ishodi učenja moraju biti formulirani sukladno tome, a jezik i jezično obrazovanje valja promicati **kontinuirano** od predškolskog obrazovanja do samog završetka školovanja.

6. U području visokoškolskog obrazovanja potrebno je dodatno razvijati i jačati **programe stipendiranja i financiranja istraživanja** putem državnih potpora s ciljem povećanja mobilnosti i mogućnosti suradnje studenata, nastavnika i istraživača, što značajno doprinosi uspješnom učenju jezika. Bez obzira na njihove socioekonomske uvjete potrebno im je omogućiti pristup željenim studijskim programima i istraživanjima, posebice za boravak u zemljama njemačkoga govornog područja.
7. **Istraživanja** se ne smiju monopolizirati ili ograničavati (obrazovnom) politikom. Potrebno je zajamčiti **slobodu i raznovrsnost** istraživanja predmeta njemački kao strani jezik/njemački kao drugi jezik. Akteri (obrazovne) politike moraju uzeti u obzir rezultate istraživanja u području njemačkog kao stranog jezika/njemačkog kao drugog jezika te ih implementirati u obliku odgovarajućih mjera. Potrebno je promicati kako interdisciplinarnu i međunarodnu suradnju u istraživanju tako i otvaranje znanstvene komunikacije prema globalnoj zajednici stručnjaka i široj javnosti.
8. **Učitelji i nastavnici** diljem svijeta trebaju imati **pristup kvalitetnim ponudama stjecanja kvalifikacija** koje zadovoljavaju visoke standarde kvalitete i uzimaju u obzir najnovija dostignuća u predmetnom području te regionalne i institucionalne razlike u pojedinim kulturama poučavanja i učenja. Različiti financijski preduvjeti ne smiju predstavljati zapreku. Sudjelovanje u ponudama stjecanja kvalifikacija treba poticati svim mogućim sredstvima te ono mora biti priznato i cijenjeno u profesionalnom kontekstu.
9. Potrebno je poboljšati **uvjete rada učitelja i nastavnika** u školama i izvanškolskim ustanovama. Potrebno je osigurati odgovarajuću financijsku naknadu za rad, ravnotežu između broja sati nastave, vremena za pripremu i aktivnosti nakon nastave kao i zapošljavanje na neodređeno ili na duže razdoblje te mogućnosti za stjecanje kvalifikacija.
10. **Digitalna transformacija** otvorila je mnoštvo novih mogućnosti za učenje i poučavanje jezika, primjerice nastava uživo, razdoblja samostalnog učenja i virtualne učionice. Nadalje, digitalizacija olakšava međunarodnu suradnju u području istraživanja i jezične politike. Međutim, digitalni sadržaji ne mogu zamijeniti razmjenu na sastancima uživo i ne smiju dovesti do smanjenja broja zaposlenih. Kako digitalizacija ne bi dodatno pogoršala postojeće razlike, pristup digitalnom svijetu mora biti osiguran svima, primjerice u obliku odgovarajuće tehničke opreme i mogućnosti za usavršavanje.
11. Učenje njemačkog jezika shvaća se kao jezično obrazovanje koje uključuje estetsko i kulturno- refleksivno učenje te omogućuje raspravu o održivom načinu života, ljudskim pravima i ravnopravnosti spolova. Učenje jezika razvojem vještine diskursa treba promicati **kulturu mira i nenasilja** te uvažavanje kulturološke raznolikosti. Na taj način, učenje jezika pridonosi **održivom razvoju** i jačanju kozmopolitskog stava.

Jezična politika mora se etablirati kao **samostalno područje politike**, ravnopravno u raspravama s drugim područjima politike. Jezična se politika ne bi trebala, kao što je do sada bio slučaj, promatrati kao sporedno pitanje različitih disciplina. Uspostava i oblikovanje jezične politike kao neovisnog područja politike zadatak je pojedinačnih država, nadnacionalnih i nevladinih institucija i mreža te se uvijek temelji na društvenoj i individualnoj višejezičnosti i cilju sudjelovanja.